

Федеральное государственное бюджетное
образовательное учреждение высшего образования
«Санкт-Петербургский государственный университет
ветеринарной медицины»

ОТЗЫВ НАУЧНОГО КОНСУЛЬТАНТА

Зеленевский Николай Вячеславович о соискателе Жакияновой Мейрамгуль Сайлаубаевне, выполнившей диссертационную работу на тему «Васкуляризация и микроструктура печени и поджелудочной железы овец и кроликов в постнатальном онтогенезе», представленную на соискание ученой степени доктора философии (PhD) по ветеринарным наукам по специальности 6D120100 – Ветеринарная медицина.

Актуальность темы исследования

Одной из актуальных проблем современной морфологии является изучение закономерностей развития тканей, органов и систем организма. Особый практический интерес представляет изучение органов пищеварительного аппарата у животных в онтогенезе и эксперименте, которое необходимо для раскрытия и управления жизненными процессами с целью повышения их продуктивности.

В настоящее время наиболее актуальными являются исследования, посвященные установлению анатомических и гистологических закономерностей организации внутренних органов у животных в зависимости от их вида, породы, а также условий содержания. Это связано с тем, что на данный момент актуальным направлением современной морфологии является изучение нормы строения органов, которая отражает закономерности их индивидуальной изменчивости.

Объект исследования

Исследование печени и поджелудочной железы, а также изготовление гистологических препаратов проводились в специальном помещении прозекторий ветеринарной клиники и в блоке ветеринарной лаборатории аграрного факультета университета имени Шакарима г. Семей, Абайской области РК в период с 2018 по 2021 годы.

Материал для исследования был отобран от овец казахской курдючной полугрубошерстной породы, выращенных в частных крестьянских хозяйствах Абайской области. А из кролика был получен материал с небольшой кроличьей фермы аграрного факультета породы «Великан» и выведенных в частных лицах г. Семей.

Морфологические методы исследования включали следующие этапы: убой и обескровливание, вскрытие тела, изучение топографического расположения

печени и поджелудочной железы; расположение их в организме относительно элементов скелета с последующим извлечением из полости и визуальную оценку органов.

Предмет исследования

В лаборатории определяла живую массу разного возраста перед убоем и после убоя- массу изучаемых органов печени и поджелудочной железы.

При изучении строения, топографии и васкуляризации печени и поджелудочной железы овец использован комплекс методов морфологических исследований: препарирование, рентгенография сосудистого русла, предварительно инъецированных рентген контрастной массой, метод внутритканевой инъекции, изготовление гистологических препаратов.

Гистологические препараты изучала также с помощью световых микроскопов МБИ-1 (при объективе 20) и Jenamed-2 (окуляр GF-10, объективы 20 и 40). Структурные единицы поджелудочной железы измеряли с помощью окуляр микрометра МБИ-15х.

Изучение ультраструктурных особенностей строения печени и поджелудочной железы проводились с помощью сканирующей растровый электронный микроскоп JEOL 6390LV с системой рентгеноспектрального микроанализа INCAENERGY-250

Публикация результатов исследования

Основные результаты диссертационного исследования опубликованы в 7 научных статьях. В научных изданиях, представленных комитетом по обеспечению качества в области образования и науки Министерства образования и науки Республики Казахстан - 3; на международных научно – практических конференциях – 3; скопус – 1.

Основные результаты диссертационных исследований Жакияновой М.С.

Диссертационная работа изложена на 121 страницах компьютерного текста. Она состоит из обзора литературы, материалов и методов исследования, результатов собственных исследований, обсуждения полученных результатов, заключения, выводов и практических предложений, рекомендации и перспективы дальнейшей разработки темы, списка использованной литературы, включающего 174 источников, в том числе авторов на государственном, русском и иностранном языках. Диссертация содержит 12 таблиц, 71 рисунков.

Научная новизна и ценность полученных результатов заключаются в том, что впервые с применением традиционных и современных морфологических методов исследования установлен ряд уникальных закономерностей постнатального онтогенеза печени и поджелудочной железы у овец казахской курдючной грубошерстной породы и кролика породы «Великан»

Теоретическая и практическая значимость работы

Полученные данные о закономерностях постнатального развития печени и поджелудочной железы, их макро-, микро- и ультраструктурной организации, а также данные о строении кровеносной систем печени и поджелудочной железы

овец казахской курдючной грубошерстной породы и кролика породы «Великан» существенно обогащают сравнительную анатомию. Они являются основополагающими для развития теории эволюции и могут быть применимы при: изучении видовой, сравнительной и породной морфофизиологии и патоморфологии застенных пищеварительных желез.

Личный вклад соискателя

Диссертация является результатом исследований, проведенных в период с 2018 по 2021 гг. Соискателем самостоятельно поставлена цель и определены задачи исследования, разработан план по его проведению. Все исследования, за исключением электронно-микроскопического были проведены лично соискателем. Лично проведен анализ и обобщение всего фактического материала, написаны статьи.

Участвовала в проекте №113-л от 24.0.2019 г., тема: «Внедрение современных элементов цифровизации и распространение знаний специалистам разного профиля в отраслях АПК региона в целях оздоровления региона от заразных заболеваний животных».

Получено 2 патента РК на полезную модель №5460 от 23.10.2020г и №5584 от 20.11.2020г.

Инициативная тема: «Диагностика, лечение и профилактика с учетом нарушения онтогенеза застенных желез пищеварительной системы у сельскохозяйственных животных и пушных зверей при инвазиях», выписка из протокола № 2., от 22.10.2021 г

Совместно с научным руководителем (Сейлгазина С.М.) и зарубежным научным руководителем (Зеленевский Н.В.) издано учебное пособие «Международная ветеринарная анатомическая номенклатура на латинском, русском и государственном языках» решением заседания РУМС «КазНАУ», выписка из протокола №5 от 28.12.2021г. по направлению «Ветеринария». Основная часть работы выполнена диссертантом и составляет 90,0%. Соавтор не возражает в использовании данных результатов.

Рекомендации

Полученные данные о микроструктура застенных пищеварительных желез средней кишки овец казахской курдючной грубошерстной породы и кролика породы «Великан», можно рекомендовать к использованию: при диагностике болезней печени; при изучении видовой, сравнительной и породной морфофизиологии и патоморфологии застенных пищеварительных желез; при оценке морфофункционального состояния печени с целью определения границы нормы и патологии; при проведении научно-исследовательской работы в лабораториях, изучающих морфо-физиологию органов желудочно-кишечного тракта; при изучении патогенеза заболеваний печени и пищеварительной системы; при проведении профилактических, диагностических и лечебных мероприятий; при написании и составлении учебников, атласов, учебных пособий и справочников по анатомии и гистологии животных. Разработанная в ходе исследования методика

посмертного изучения кровеносной системы печени может быть рекомендована в качестве базовой при исследовании морфологии печени и физиологии ее кровообращения.

По результатам экспериментальных исследований, выводам и заключению соискателя, сформулированных в диссертации, можно сделать общее заключение об обоснованности и достоверности каждого результата и вывода, так как все данные получены на большом экспериментальном материале, выполнены на достаточно высоком методическом уровне и статистики обработаны. Результаты, изложенные в диссертационной работе, получены при личном участии докторанта, на основании которых, написана рецензируемая диссертация.

Представляемая диссертационная работа по квалификационным характеристикам имеет уровень, соответствующий требованиям, предъявляемым к работам на соискание ученой степени доктора PhD, рекомендуется к публичной защите, а автор Жакиянова Мейрамгуль Сайлаубаевна заслуживает присуждения ей искомой научной степени по специальности 6D120100 - Ветеринарная медицина.

Научный консультант:

доктор ветеринарных наук, профессор,
профессор кафедры анатомии животных
Федеральное государственное бюджетное
образовательное учреждение высшего образования
ФГБОУ ВО «Санкт-Петербургский
государственный университет
ветеринарной медицины»

Зеленевский
Николай Вячеславович

Россия, Санкт-Петербург,
Ул. Черниговская, д. 5,
СПбГУВМ, кафедра анатомии животных,
Тел. 388-36-31, E-mail: znvprof@mail.ru

**Федералдық мемлекеттік бюджеттік жоғары білім беру мекемесі
«Санкт-Петербург мемлекеттік университеті»**

6D120100 «Ветеринария» мамандығы бойынша (PhD) доктор дәрежесін алу үшін ұсынған Жакиянова Мейрамгуль Сайлаубаевнаның «Постнаталды онтогенез кезеңінде қой және қоянның бауыры мен ұйқы безінің васкуляризациясы және микроқұрылымы» тақырыбындағы диссертациясына шетелдік ғылыми кеңесшісі Зеленевский Николай Вячеславовичтың

СЫН ШҚІРІ

Зерттеу тақырыбының өзектілігі.

Қазіргі морфологияның өзекті мәселелерінің бірі – тіндердің, органдардың және организм жүйелерінің даму заңдылықтарын зерттеу. Жануарлардың ас қорыту мүшелерін онтогенезде және экспериментте зерттеу ерекше практикалық қызығушылық тудырады, бұл олардың өнімділігін арттыру үшін өмірлік процестерді ашу және басқару үшін қажет.

Қазіргі уақытта жануарлардың ішкі ағзаларын олардың түріне, тұқымына, сондай-ақ ұстау жағдайларына байланысты ұйымдастырудың анатомиялық және гистологиялық заңдылықтарын орнатуға арналған зерттеулер ең өзекті болып табылады, бұл қазіргі морфологияның өзекті бағыты, бұл органдардың құрылымының нормаларын зерттеу, олардың жеке өзгергіштік заңдылықтарын көрсетеді .

Зерттеу нысаны.

Бауыр мен ұйқы безін зерттеу, сондай-ақ гистологиялық препараттарды дайындау 2018-2021 жылдар аралығында Қазақстан Республикасы Абай облысы, Семей қаласы Шәкәрім атындағы университетінің аграрлық факультетінің ветеринариялық зертханасының блогында және ветеринариялық клиниканың прозекториясының жүргізілді.

Зерттеуге арналған материал Абай облысының жеке шаруа қожалықтарында өсірілген қазақтың жартылай қылшық жүнді құйрықты қойлары алынды. Ал «Великан» тұқымды қояннан аграрлық факультетінің шағын қоян фермасынан және Семей қаласының жеке тұлғаларынан материал алынды.

Зерттеудің морфологиялық әдістері келесі кезеңдерді қамтыды: сою және қансыздандыру, денені ашу, бауыр мен ұйқы безінің топографиялық орналасуын зерттеу; оларды визуалды бағалау.

Зерттеу материалы.

Әр түрлі жастағы қой мен қоянды сою алдында тірідей салмағы өлшенді және сойғаннан кейін алынған зерттеу материалдардың массасы анықталды.

Қойлардың бауыры мен ұйқы безінің құрылымын, топографиясын және тамырлануын зерттеуде морфологиялық зерттеу әдістеріне:

Препараттау, тамырлы жүйені анықтауда контрастты сұйықтықты қолдану арқылы рентгенографиясы;

Гистологиялық препараттарды дайындау;

Электронды микроскоп арқылы бауыр мен ұйқы безінің ультрақұрылымдық сәуле арқылы зерттеулер кеңінен қолданылды.

Гистологиялық препараттарды MBI-1 (20 линзада) және Jenamed-2 (GF-10 окуляры, 20 және 40 окуляры) жарық микроскоптарының көмегімен зерттелінген.

Бауыр мен ұйқы безі құрылымының ультрақұрылымдық ерекшеліктерін зерттеу INCAENERGY-250 рентгеноспектралды микроанализ жүйесі бар JEOL 6390LV растрлық электронды микроскопын сканерлеу арқылы жүргізілді

Зерттеу нәтижелерінің жариялануы.

Диссертациялық зерттеудің негізгі нәтижелері 7 ғылыми мақалада жарияланған. Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрлігінің Білім және ғылым саласындағы

ғылыми конференцияларда-2; скопус-1.

М.С. Жақиянованың диссертациялық зерттеулердің негізгі нәтижелері

Диссертациялық жұмыс компьютерлік мәтіннің 121 беттен тұрады. Ол әдебиеттерді, зерттеу материалдары мен әдістерін, өз зерттеулерінің нәтижелерін шолудан, алынған нәтижелерді талқылаудан, қорытындылардан, практикалық ұсыныстардан, тақырыпты одан әрі әзірлеудің ұсынымдары мен перспективаларынан, 174 дереккөзді қамтитын пайдаланылған әдебиеттер тізімінен тұрады, оның ішінде мемлекеттік тілде, орыс тілінде және шетелдік авторлардан тұрады. Диссертацияда 12 кесте, 71 сурет бар

Алынған нәтижелердің ғылыми жаңалығы мен құндылығы, зерттеудің дәстүрлі және заманауи морфологиялық әдістерін қолдана отырып, алғаш рет қазақтың жартылай қылшық жүнді құйрықты қойлары мен "Великан" тұқымды қояндарда бауыр мен ұйқы безінің постнаталды онтогенезінің бірқатар бірегей заңдылықтары анықталғандығында.

Жұмыстың теориялық және практикалық маңыздылығы.

Бауырдың және ұйқыбезінің постнаталды даму заңдылықтары, олардың макро-, микро- және ультрақұрылымдық жүйесі туралы алынған деректер, сондай-ақ қазақтың жартылай қылшық жүнді құйрықты қойлары және "Великан" тұқымды қоянының қанайналым жүйесінің және олардың құрылымы туралы салыстырмалы деректері анатомияны айтарлықтай тереңдетеді. Яғни эволюция теориясының дамуы үшін негізі болып табылады және келесі жағдайларда қолданылуы мүмкін: түрлік, салыстырмалы және тұқымдық морфофизиологияны және асқорту жүйесінің сыртқы секреция бездерінің патоморфологиясын зерттеу.

Ізденушінің жеке үлесі.

Диссертация 2018-2021 жылдар аралығында жүргізілген зерттеулердің нәтижесі болып табылады. Ізденуші өз бетінше мақсат қойып, зерттеудің міндеттерін анықтады, оны жүргізу жоспары әзірленді. Электронды-микроскопиялық зерттеулерді қоспағанда барлық нақты материалға талдаулар жүргізіліп, мақалалар жазылды.

24.0.2019 ж. "Жануарлардың жұқпалы ауруларынан сауықтыру мақсатында өңірдің АӨК салаларында цифрландырудың заманауи элементтерін енгізу және әртүрлі бейіндегі мамандарға білім тарату" тақырыбы бойынша №113-л жобасына қатысты.

23.10.2020 ж. №5460 және 20.11.2020 ж. №5584 пайдалы модельге ҚР екі патенті алынды және 22.10.2021 жылы «Ауыл шаруашылық малдардың инвазиялары кезінде ас қорыту жүйесінің сыртқы секреция бездерінің онтогенезінің бұзылуын ескере отырып диагностикалау, емдеу және алдын алу» бойынша инициативті тақырып бекітіліп, келісім-шарт бойынша жұмыстар атқарылған.

Ғылыми (С.М. Сейлгазина) және шетелдік ғылыми жетекшімен (Н.В. Зеленовский) бірлесіп 28.12.2021 ж. «Ветеринария» бағыты бойынша «ҚазҰАУ» РОӘК отырысының шешімімен «Латын, орыс және мемлекеттік тілдердегі халықаралық ветеринариялық анатомиялық номенклатура» оқу құралы баспадан шығарылды.

Жақиянованың Мейрамгүл Сайлаубаевнаның диссертациясы жаңа ғылыми деректерді қамтитын елеулі ғылыми зерттеу болып табылады, алайда диссертация жұмысымен танысу барысында мынандай ескертулер туындады:

1. Өзіндік зерттеу бөлімінде ас қорту бездерінің қан тамырларына сипаттама берілгенімен ол жеткіліксіз;

2. Интраоргандық қан тамырларын сипаттау бөлімінің өзіндік зерттеулер нәтижелері кестелік материалдармен толықтырылсын (қан тамырларының диаметрі мен параметрлерінің жас ерекшеліктері бойынша салыстырмалы аспектісі). Аталған кемшіліктер толықтырылса, болашақта физиолог мамандары үшін құнды материал болары сөзсіз.

Ұсыныстар

Қазақтың жартылай қылшық жүнді құйрықты қойлары мен «Великан» тұқымды

қоянның сыртқы секреция бездерінің микроқұрылымы туралы алынған деректерді: бауыр ауруларын диагностикалық кезінде; ас қорыту бездерінің түрлік, салыстырмалы және тұқымдық морфофизиологиясы мен патоморфологиясын зерттеу кезінде; қалыпты жағдайда және патология шегін анықтау мақсатында бауырдың морфофункционалды жай-күйін бағалау кезінде; асқазан-ішек жолдары органдарының морфо-физиологиясын зерттейтін зертханаларда; бауыр және ас қорыту жүйесі ауруларының патогенезін зерделеу кезінде; профилактикалық, диагностикалық және емдеу іс-шараларын жүргізу кезінде; жануарлардың анатомиясы мен гистологиясы бойынша оқулықтар, атластар, оқу құралдары мен анықтамалықтар жазу және құрастыру кезінде ғылыми-зерттеу жұмыстарын жүргізеді.

Диссертацияда тұжырымдалған эксперименттік зерттеулердің нәтижелері, ізденушінің тұжырымдары мен қорытындылары бойынша әр нәтиже мен тұжырымның негізділігі мен сенімділігі туралы жалпы қорытынды жасауға болады, өйткені барлық деректер үлкен эксперименттік материалдан алынған, жеткілікті жоғары әдістемелік деңгейде орындалған. Диссертациялық жұмыста баяндалған нәтижелер докторанттың жеке қатысуымен алынды, соның негізінде рецензияланатын диссертация жазылды.

Біліктілік сипаттамалары бойынша ұсынылатын диссертациялық жұмыс PhD докторы ғылыми дәрежесін алу үшін жұмыстарға қойылатын талаптарға сәйкес келетін деңгейге ие, қоғамдық қорғауға ұсынылады, ал автор Жакиянова Мейрамгуль Сайлаубайовна 6D120100 - Ветеринариялық медицина мамандығы бойынша ғылыми дәреже беруге лайық.

Ғылыми кеңесші:

Ветеринария ғылымдарының докторы,
Жануарлар анатомиясы кафедрасының профессоры
Федералдық мемлекеттік бюджеттік жоғары
білім беру мекемесі «Санкт-Петербург
Мемлекеттік университеті»

Зеленевский Николай Вячеславович

Ресей Федерациясы, Санкт-Петербург,
Черниговская көшесі, 5 үй
СПМВМУ, Жануарлар анатомиясы кафедрасы,
Тел: 388-36-31, E-mail: znvprof@mail.ru

«Федералдық мемлекеттік бюджеттік жоғары білім беру мекемесі «Санкт-Петербург мемлекеттік университеті» (СПМВМУ) / Қолын растаймын / Зеленевский Н.В. қолы /

Екі мың жиырма төртінші жылдың мамыр айының жиырма төрті.
Мен, Сепбайқызы Газиза, 2022 жылдың 20 қаңтар күні Қазақстан Республикасының Әділет министрлігі берген №22000862 мемлекеттік лицензияның негізінде әрекет жасаушы Алматы қаласының нотариусы осы құжаттың орыс тілінен қазақ тіліне мен жасаған аударманың мәтінмен дұрыстығын куәландырамын.

Тізілімде № 789 тіркелді
Өндірілді: 1957 теңге
Нотариус

Газиза

[Handwritten scribbles]

Нөмірленген және баулықталған
Пронумеровано и прошнуровано
4
Нотариус

